

lomu. Tapeh; istahde ir ihsti preefch Katweefcheem, preefch masgruntneekem bijuse —, janoschelo, ka tee tik mas pee tahs peedallijaschees, tik mas us „Balt. Semkopja“ wahrdeem 11. numura klausijufchi!

Bet nu apluhkofim algu peespreeschjanu paschu. Jau no ta, ko nu pat lassijufchi, ir redsams, ka spreedeji (hauka komisija is muischneekem, arendatoreem un fainneekem, skat. „Balt. Semkopja № 32) naw partijas gara, sawa jeb sawas kahrtas labuma bet taisni strahdajufchi un wispirms eewerojufchi to kahrtu, kas lopkopschanu wehl atpakal palikuse, proti masgruntneekus, kuru deht wiswairak semkopibas istahdes muhsu gubernu noteek. Tadeht mums tikai wehl atleek spreedumus eefschiki apluhkot.

Ka Lahme k. ir pirmo goda-algu dabujis, ir tihri pareisi; winsch bija 4 pasch audsinatus sirgus istahdijis, pahr kureem wisi preezajahs un winam no firds tahdu atsihschanu nowehleja. Lai ziti no wina nemtos preefchihmi! Turpreti no kreetneem semkopjeem un sirgu pasinejeem tika spreests, ka Petera Kunawa k. masais ehrelitis, kas ais leela treknuma lihgojahs ween, tik leelu atsihschanu (30 rub.) ne-efot wis ispelnijees, jo sirgu nobarot tatschu naw wisai gruhti. Warbuht ka wina ihpaschi jauka (peles) spalwa winam islihdseja. — Barona Delfena ehrelis, kura weeniga maina bija drufzin palihka mugura, bija bes schaubischanahs leelaku algu ispelnijs; bet, ka jau augfcham redsejahm, Barons Delsen jau peespreesto leelako algu masgrunteem par labu atraidijis, ko mehsh ar ihpaschu zeenischjanu sche peeminam. — Nahge Ansona ehrelim 15 rub. israhdijahs par mas buht, jo tas ir jauks, prahws sirgs, kuru usskatot karam ir preeks; spreedeji laikam buhs eewehrojufchi, ka winsch us preefchas lahjahm wairs nebija ihsti drojchs. Bet tomehr man leekahs, ka ahtraki winam tee 25 rub. buhtu peenakluschees, ne ka Miketa Siewartia sirgam.

Zitadi mehsh ar augfchejeem spreedumeem waram pilna meeru buht, tik ka ne-isprotam, tadeht nejaufchi nauda isdalita, kamehr pehz programa (skat. Balt. Semf. 11. num.) medakas bija peesolitas, un — jo nu reis medaku weeta naudu nolehma — tadeht naudas sumas naw weenadas, ta pat ka medakas buhtu bijufchas. —

Gekam scho nodaku atstahjam, man japeemin sawads atgadijums. Kad wisi sirgi jau sen bija usdoti un eeruhmeti un kad istahde jau sen bija atwehrtu un laudis istahdes ruhme eenahkufchi, tad wisbeidsot wehl atwehrahsh durwis un eefschu eenahja — kahds wezs un noskari Israeta behrns ar sominu us muguras, pee rotas wezu, malu, wahju fehwi wairak lihdsi wilkdams, ne ka wesdams. Nehwe bija ispuschkota ar baltu galda-drahnu, kura tai ar farkanu sihda banti bija us muguras peeseeta. Winai ustizigi un no tihras behrna mihlestibas dsihsh pakal nahza mas lumelinsch, ar leelu wilnu, kam us muguras, ta pat ar farkanu banti, bija usfeets baltu — leschpapihris. War domat, kahdus smeeklus schee trihs ehromotee zeta beedri padarija, bet deemfchehl wineem drihs bija ja-aiseet, no kureenes tee bija nahkufchi.

Scho nodaku atstahdami eeraugam par labo roku wispirms tekuli ar 4 rageem, kas ahtraki pehz wina nahwes kahda museuma, ne ka tagad us istahdi deretu. Tad nahk 4 awis, ko labaki wareja mahja paturet, un ja tahs us wisu wihsh gribeja iswehdinat — tad wajadseja eepreefch notihrit, jo par netihribu tatschu medakus newar pagehret. — Weena zuhka gan bija peesolita, bet nebija atwesta, — laikam ta pa tahm starpahn buhs apbehrnojufchs.

Gowslopu nodaka (gowis, bulli, teffi) bija istahditi no leelgruntneekem — 23 lopi, no fainneekem — 1.

Jo flaidraki gan newar peerahdit, zil mas muhsu masgrunteeki wehl lopu audfeschjanu eewehro, ne ka ar fcheem flaitleem! Kad wini reis fahks atsiht, zil swariga ta ir laufsfainneeziha, — ka schij ja-eet atpakal, ka mahju fainneeziham japanihski, ja nesahks jo wairak ruhpetees par lopu kopschanu un audfeschjanu, es newaru zitadi, man japeenem, ka tadeht ween tik mas lopu

istahditi, ka labi audsinatu gowju truhkst, ka pareisi launahs flikti turetus lopus ziteem rahdit! Lai Deems dod, ka no nahkofchas Talsu istahdes schini sinu waretu jo preezigakas sinas nest!

Goda-algas schini nodaka dabuja:

- I. Ministerijas sudraba medaku, — Barons von Fahn — Pastandes par 2 baltahm gotenahm, 1 1/2 g. wezas, augli no pahroschanas starp Oldenburgas no Schorthorna fugu;
- II. Minef. br. medaku, — Barons von Heyking — Wandse par 1 gadu wezu gotenu.
- III. atsihschanas diplomu — Laidses muischkungs Niedergesahs, par 1 1/2 gadu wezu gotenu no Schorthorna fugas.
- III. atsihschanas dipl. — Barons Fahn Zehre, par 1 g. w. Schorthorna-Oldenburgas gotenu.
- III. atsihschanas diplomu, Lub-Gserees m. waldiba, par bulli.

Schos spreedumus jo tuwak apluhkojot man lihds ar daudsh semkopjeem ja-issaka ka mehsh ar teem it ne us kahdu wihsh newarejahm fates. Pehz muhsu domahm Pastandes 2 baltahm gotenahm peenahzahs atsihschanas diploms unpirma goda alga Wandse nes dsimtskunga, Barona Heyking, abahm gotenahm, kas it nebuht naw eewehrotas, jeb Zehres ds. k. Barona Fahn 1 gadu wezam telam, kam tikai atsihschanas diploms peeschirts; jo minetahm Pastandes gotenahm, bes wina fugas, zitas slawenas un sewischi eewehrojumu ihpaschibu nebija, ka tikai wina baltu spalwa, kas gan — ihpaschi daschahm dahmahm — loti patika. Ja, kad ari ne-eewehro Wandses un Zehres gotenes, tad winas pat ari ar Wez-Sahtes istahditeem lopeem newareja mehrotees, kuri tomehr ne atsihschanas diploma nedabuja. Wez-Sahtes semkopibas skolas walde bija istahdijuse gowi (augli no pahroschanas starp Anglu bulli un Kursemes gowi), kas pa gadu 1656 stopus peena dewuse un tagad, pehz 10 mehnescheem, kamehr tai telchs bijis, pa deenu wehl 6 stopu peena dod. Winai blakus stahweja 5 jaunaki lopi, 3/4 lihds 7/8 dakas no Anglu fugas, gandrihs wisi labi tureti, labi isdewufchees, ar labu „peena-spegeli.“ Un wisi kopu wini naw it ne kahdas atsihschanas dabujufchi! —

Lopu nodaku atstahjot mehsh eeraugam buhrinu, kur kahdas „Spanijas“ wistas eefschu. Gailis ar wistu kopu maksajot 7 rubulus jeb 700 kapikus. Schis zepetis preefch mums par dahrgu, tadeht eefim tahlak. Ta baltu wahrna, ko jau eepreefch pa Wahzu awisehm daudsinaja un istahdes apmekletajeem pa walti folija israhdit, ne-efot wis buhrina lihdufe, bet pahrsfrehjuse teescham pahri pahr istahdi — us meschu.

No semkopibas raschojumeem ir knapi ko minet un gan drihs par wiseem, kas bija istahditi, dabuja atsihschanas diplomus, proti:

- Skabes dsimtkungs, Feldmanis — par labu kartupelu stehrkeli;
- Talses mahzitajs Wiebeck k. — par peeleem firneem;
- Lubeseres dahrsneeks Lehmana k. — par dahrsa augkeem;
- Pastandes dahrsneeks Dsolina k. — ta pat.

Industrija nodaka, kur pehz programa tikai III. goda-algu wareja peespreest, isdalija atsihschanas-diplomus:

- Zieglera un beedr. — Rihga — par to mums jau pasihstamo maso garainu maschini un par plaujamu maschini;
- Grahmanim — Rihga, par fehjamu-effeku- un wehtischanas-maschini;

Puhres dsimtk. Baronam Konne — par gipfi.

Pastandes muischas-waldiba — par steegekeem un dakstineem;

Kabilees pagasta wezakajs Wahwerk k. par ehripi preefch firnu atschkirshanas no aufahm;

Lub-Gserees mahschinu meisteram, Breede k., par dsellu afehm un

Talses kopmani, Schwarz un Brenzlau k. k. (senal Hein) par schkipelem is Anglu fabrika, Sheffielde.

Schwarz un Prenzlau fgi. bes tam wehl bija istahdijufchi daudi un koti jaukas zitas leetas, ka daschadus sahguš, wihlas, naschus, smalkus dahrsa leetas, kaltus un ta pr., til ka tahs pehz programa ar goda algahm newareja wis atsiht. Zapreezajahs, ka tahda masa pilsehtina, ka Talsi, til smalkas un labas amataleetas war dabut. Minetee kopmani tahs sanemot teescham no Anglijas, tadeht jaitz, ka wini tahs wehl lehtaki warehs pahrdot, ne ka Rihga, kur wis dauds dahrgaks.

Beidsot wehl gribu peeminet, ka ta no Zieglera un beedr. istahdita plaujuma maschine, tapat ka Dobele, ari sche us lauka tika isprometa un no wiseem par koti derigu atrasta, ta ka tai gan koti laba nahkamiba preekscha. Shi maschine teel Amerika taifta un ar to wahrdu „Buckeye“ nosaukta; Rihga wina maksä 325 rub.

Un nu luhdsu zeen lastajus man lihdsi nahkt, nosehtees, atpuhtees, un patehrset, jo wiswarigako darbu jau esam pada-rijufchi. —

Wiswahri nemot ar Talses istahdi war buht meerä, kaut gan wehl dauds ko waretu wehletees. Ihpaschi wehl reis ja-issaka wehlechanahs, ka masgruntneeki wairak mostos, wairak nemtu dalibu pee klajas dshwes, pee tahdeem darbeem un eestahdijumeem, kas wiswairak wina deht noteel. Tomehr lai nespreescham par asu; jo ja wini schoreis ari dauds nebija us istahdi atwedufchi, tad wini tatschu to deesgan bija apmeklejuschi. Wareja drofchi peenemt, ka pirmä deenä istahdi apmekleja kahdi 600, otra lihds 2000, trescha lihds 500, tadeht kopä lihds 3100 laufchu, no kureem sinams wiswairak bija masgruntneeki. Ari newar fajit, ka wini bes kahdeem labeem augteem aishahjuschi, jo kas ar usmanibu wisu eewehroja, tas ari buhs redsejis, ka semneeki til reti bija restorazija redsami, bet wiswairak pee maschinehm, lopeem un zitahm istahditahm leetahm. Til janoschelo, ka kreetnu wihru starpa ari atradahs daschs pusloka-lehzejs, kam katru reis mutä wairak, ne ka galwa un kabata. Tä ari kahds pusfrodoris, ka winsch teizahs, is Saldas apgabala, wahrda Red, jauzahs kahrtigäs farunaschanäs un plurfsteja til jehlas, negehligas leetas, ka tas no dascha laba bija ja-apsauz. Wihrinsh laikam pa dauds bija ar sihwo eedraudsejes. —

Genemshanas no istahdes bija pa wisam	818 rub. 3 1/2 f.
bes tam no Ministerijas	100 "
	kopä 918 rub. 4 1/2 f.,

ta ka wehz aishahdinaschanas to 140 rub., ko medalu weeta isdali-ja, un zitu isdoschanu wehl kahdi 300 rubli atliks preeksch Talses privat-freisskolas, kas zaur W. Kronberga f. puhlineem dibinata.

Istahdes restorazija bija it jauki buhweta un ispuschlota, bet winas eeshpuse dauds preeka nedarija. Zaur ihpashahm widus-feenahm — ko pee tahdahm ehtahm zitur ne kur nesemu redsejis — bija wis eemihneeki us wairak datahm schirti. Dsirdeja, ka ziti aishaldi esot preeksch leeleem, ziti preeksch maseem laudihm, bet us durwihm ne kas gan nebija usrahtits, jo durwu ne mas ne bija. Ehdeeni un dshreeni bija pahroleku dahrgi, kaut jo restaurantam tikai 30 rub. bija ja-eemaksä. Wajadseja domat, ka schis dahrgums ihpashu gahrdumu deht notika; bet kur to nemsi! Man leekahs, ka pee istahdehm komitejai buhtu ne ween zenas par dshreeneem un ehdeeneem janosaka, bet ari janoteiz, zil deenas wezu galu drihst preekscha zelt un kahdi ehdeeni peeder zuhku drankim. — Turpreti bija japreezajahs Talses pah Grundzky f. gastuhsi, kur ne ween glihtums un, kaut jo koti dauds laufchu bija, kahrtiba waldija, bet ari par nepa-augstinatu maksu labus dshreenus un ehdeenus, ta pat ka mahjas weetu wareja dabut. Grundzky f. laikam tahdus brihschus negrib ihpashu isleetat, un ir man leekahs, ka winsch us scho wihsi labaki brauz, jo latrs labprahrt aiseet un veemahjo tur, kur weenada maksä, weenada kahrtiba, weenada

laipniba, ween'alga waj lihst jeb faule spihd, waj istahde jeb tirgus.

No tirgus runajot man eekriht prahta, ka Talses deenu preeksch istahdes ari gada-tirgus bija, ko tatschu komitejai eepreeksch wajadseja eewehrot, jo ir zaur tam dauds no istahdes atrahwahs. Pa wisam man leekahs, ka 18. augusts preeksch semkopibas istahdes bija pa dauds agrs laiks, un tadeht ir sche atkal ir semkopjeem aistahwes eemesls, ka tee til mas peedalijufchees. Turpreti amatneekem schis brihdis bija koti isdewigs un kad ir to gandriht pa wisam truhka, ja, kad Talsu amatneeki pat us ihpashu usajinaschanu naw klausijufchi, tad gan jasaka, ka wina waina ween ir. —

Talsu istahdes pirmäis zehlejs ir W. Kronberga fgs, kas ari no gala lihds beigahm ne-apnikdams ruhpejes un strahdajis, lai wis eetu pa kahrtai. Komitejas sekreters buhdams winsch jau ta ka bija ar darbeem apkrauts un tomehr winsch ari wehl wisas trihs deenas stahweja pee kafes un pahrdewa bites, weda rehlinumus, gahdaja par kahrtibu zc. No istahdes preekem winam nebija ne ka, bet paleekamu publikas pateizibu winsch ari ar scho darbu ir ispelnijees. — Un wis wina grubtais puhlinsh tagad nahkt par labu skolai, ko winsch til grubti dibinajis un kuras lihdswaldneeks winsch tagad ir. — Gods tahdam wihram!

Par istahdes ehlu ispuschlochanu ihpashu ir gahdajis Baron von Firkis, kam tapat ihpashu pateiziba nahkahs.

Pa Talseem staigadams redseju dauds dubtu us eelahm un ari tos kojimus, ko Kronberga f. pa dauds lahgohm stahdijis, pehz tam kadtee no „koku-nogreeseju-bandas“ trihs reises nomaitati.

Un nu sweiti, zeen. lastaji! Pateizos, ka Zubs ne-apnikdami lastijufchi, ko es peekus buhdams rakstijis.

Widuklu Andrejs.

Biteneeka darbi septem bera mehnesi.

1) Ja augustä minetee darbi wehl buhtu ne-isdariti, tad steid toš schini mehnesi pabeigt.

2) Pat medus-bagatös widös schini mehnesi wis nesums nobeidsahs. Ja kahds sawus stropus buhtu nowedis flöds, tas lai tagad, kur sili beidsahs seedet, tos atkal wed us mahjahm, un kas wahji, lai saweeno, kamehr wehl bites naw sawu weetu eepasinuschas.

3) Septemberti eeronahs atkal naschlektajas dahrsös, un ja nu biteneeki naw usmanigi, tad war drihsämä laupishana isjeltees. Tadeht pamasini skrejaurumus.

4) Ja kas gribetu sawus bischu-stropus sem eerakt, tas lai usglabä kahdu sawu weetinu preeksch tam, zaur salmu kahrtas uslikschanu.

5) Kad stropi no pus-augusta lihds septem bera pusei ir us eeseemoschanu fataisiti, tad biteneekam naw ne kas wairak ko darit, ka stropus ta eetaisit, lai bites seemä, zil ween war, no flahpehm buhtu isjargatas.

Scho war zaur to panahkt, kad stropeem seemas ruhmei wisas schirbinas til pat starp segu dehlisheem, ka starp scheem un stropa feenahm un ari starp lodsinu un stropa feenu, ar waska eemehrtahm papihra bantitehm aishlipinä. Pehz tahs wehl ar iskaufetu muzeneeku-piki (Böttcherpech) japahrsmehrä, lai stropa siltais gais ne kur newaretu iseet, bet ka tas apalsch segu dehlisheem par uhdeni pahrwehrtos. Tulschums starp lodsinu un durwim ir ar fuhnahm, salmeem waj zitu tahdu materialu ja-ispilda. Us segu dehlisheem war wehl uslikt kahdu weenas zellas beesu salmu defiti. Suhnas starp lodsinu un durwim ir tikai septem bera beigäs ja-eeleek, lai daschabi kuston tanis sawu seemas-korteli ne-usnem.

R. Grünhof's.

Jelgavas kopmanis, Hoepfera lungs, mums peesuhthijs winam no Rihgas politehniskas kilmijas promes-stanzijas laistu original-rakstu no 18ta augusta sch. g. № 205, ar luhgschanu, lai to „Baltijas Semkopi“ isfludinatu. Peeminets promes-stanzijas raksts latw. waloda skan ta:

G. Hoepfer lungam

Jelgawa.

Zeenits lungs!

No promes-stanzijas schi mehnescha 16. deena is kuga „Nero“ nemtas superfoffatu promes analise peerahdija tahdu faturu:

Truhkums zaur kalteschanu pee 100° C. (mitrums)	11,02%
Ruhstoscha fossor-slahbe.	12,52%
Reluhstoscha	2,00 „

Kopa 14,52%

Dozenta G. Thoms meeta
J. Austring.

Hoepfera f. wehleschanos ispididami, mehš turam par waja-dfigu peeminet, ka schi analise usrahda labu superfoffatu, ja til zena ar to fa-eetahs, bet ka tomehr nebuhs aismirst tahda wihse nolihgt, ka G. fgs galwo pahr to, ka pahrdotee superfoffati fa-eetahs ar analisi.

Rapehž ar ahbolina-plauju tif daudskahrt slikti isdodahs.

Dauds laufaimneekem ir beidsamods gaddis beeschi ween bi-jis japeedshwo, ka farkanais ahbolinsch wairs negrib til labi isdotees, ka agraki. Pat tahdas faimneezibas, kur augliga seme, kur labako kweeschu-plauju panahk, daudskahrt suhdsahs pahr ahbolina-ne-isdoschanos; kam tur slaht wehl mas plawu un ar ahbolina-audseschanu jadarbojahs, tam gan daschu reis leelas raises usbruhl, ka sawam baribas-truhkumam nolihdsiet. Ihtais eemeslis te ir tas, ka semes apalschlahrta ir, ta sakot, jau is-fuhkta; seme tad wairs negrib ahbolinsch isdotees.

Sarkanais ahbolinsch speeschahs ar sawahm saknehm 5 lihdi 6 pehdas dsiti seme eefschu un nem sawu ihsto baribu is semes apalschlahrtas; jo labaka schi apalschlahrta ir, jo wairak ta kalki fatur, no kam ahbolinsch toti daudis pabrufke, jo kuplakti un brangakti tad ahbolinsch aug.

Simts mahrzinas faufa ahbolina fatur kahdas diwi mahr-zinas kalka: no tam ir skaidri isprotams, ka katra laba ahbolina-plauja semei atnem daudis kalku, un ka tahda wihse seme jo ahtrakti teef issuhkta (nogurdinata), jo nabadfigaka ta pate wehl aif kalka iraid.

Lai nu gan katra seme daudis mas kalku fatur, weena wairak, otra masak, tad taf zaur skaidru ismekleschanu ir atrasts, ka lee-laka data seme atrodoscho kalku ir ne-uskaufejama. Ar uskaufe-jamu kalku masumu gan peeteef ik gadus pee tahdu augu weizina-schanas, kureem mas kalku wajadfigs, ka par peem. pee rudseem, meescheem, ausahm, kartupeleem u. t. j. pr., bet ne wis pee tahdu augu spehzigas augschanas, kureem daudis kalku wajaga, ka par peem. pee tabakas, farkana ahbolina un sirneem.

Zaur salnas, uhdena un gaisa eespeeschanos seme gan top ik gadus weena data no minerala-weelahm seme atkal uskaufeta, kuru starpā ari weena data kalku atrodahs, bet aisweenu nekad deefgan preeksch farkana ahbolina, kadehl mehš to ari wislabaka seme ne preeksch 8 gadeem un wahjata seme ne preeksch 10 ga-deem waram atkal feht.

Lauki, kurds wehl ne kad naw farkanais ahbolinsch bijis fehts, isdod pirmo reis aisweenu bagatigu ahbolina-plauju, bet til lihdi to par otru un treschu lahgu preeksch 8 lihdi 10 gadeem us to paschu weetu lauka fehj, tad eenahkums paleek sliktaks, ta-vehž ka ar to kuhstoschu minerala-weelu daudsumu, kas dsiti seme, preeksch labas ahbolina-plaujas paweizinaschanas wairs ne-peeteef.

Ja us tahdu lauku, kur kalka truhkst, uswed kalki un labu mergeli, tad tas gan palihds leelakai datai kultura-stahdu, bet ne deefgan preeksch farkana ahbolina, kam kalkis dsiti seme waja-dfigs, kur mehš to newaram eestatit.

Tas weenigais lihdsellis, ar ko mehš waretu aissargatees, ka seme nenogurst, ahbolinu isdot, ir, ka mehš masak farkano ahbo-linu, tur preti wairak zitas ahbolina sortes, un ihpaschi daudis labu sahku, isfehjam, kuri wisi sawu baribu wairak is semes-wirskahrtahm nem. Ja mehš nu eefahksim feht us puhrweetu tikai 3 mahrz. farkana ahbolina, bes tam 4 mahrz. bastarda-ahbolina, 4 mahrz. dseltena apinu-ahbolina, 2 mahrz. balta ahbolina un 15 lihdi 18 mahrz. labu sahku, ka: timoteju, rai-sahli, kamofa-sahli u. t. pr., tad mehš panahksim ne ween daudis, bet ari labakas un weseligakas baribas, un it ihpaschi daudis jaukaku ganibu preeksch muhsu lopeem, kahdu farkanais ahbo-linsch mums ne kad newar dot.

Bastarda-ahbolinsch eemanto gadu no gada aisweenu jo wai-raf sawu draugu un peekriteju, un to tas ari pilnigi pelna; tas ne kad ne-issalst, istur 3 lihdi 4 gadus, un ne-isdod til ween pirmā, bet ari beidsamā gadā labu baribu; winsch gan ne-aug til augsti, ka farkanais ahbolinsch, bet til lab gowis ka sirgi to labaki ehd, tapehž ka tas ir smalkaks un mihsstaks. Tas leela-kais labums pastahw eefsch tam, ka mehš bastarda ahbolinu jau pehž 5 lihdi 6 gadeem waram atkal tai pascha lauka feht, tapehž ka tas ar sawahm saknehm nespeeschahs dsiti seme eefschu un tadehl ari apalschsemi ne kahda wihse nenogurdina (ne-issuhž).

Bastarda-ahbolinsch isdod katru gadu ari bagatu sehflu, kas weegli laujahs iskult, un tapehž ka sehklas-grauds te daudis ma-saks ir, ne ka pee farkana ahbolina, tad ir te ari pus til daudis sehflu preeksch weenas puhrweetas wajadfigs.

Dee ir wisi tahdi labumi, kuri nam ja-atstaj ne-eewehroti, ihpaschi kad daudis laufaimneeku apleezina, ka bastarda ahbo-linsch ari us tahda lauka it labu plauju atmet, kur farkanais ahbolinsch labwraht negrib augt.

Pahr zitahm ahbolina-sortehm, kuras mehš wehl sawa kli-mata ar eenahkumu waram audsinat, parunastimees kahdu zitu reisi plaschaki un pee tam fastahdisim zitu semkopju praktiskus pee-dsihwojumus un spreedumus; jo schi leeta ir daudis swarigaka, ne ka daschs labais to doma. Mums wajaga ne ween peenah-zigu daudsumu baribas, bet ari labu baribu; ja farkanais ahbo-linsch to daschadās semes-sortes ne-isdod, tad mums to wajaga us zitu wihsi gahdat.

Wehl zits eemeslis, kapehž ahbolina-plauja slikti isdodahs, ir tas, ka mitruma truhzis, ka beidsamods abds gaddis naw leetus pehž wajadibas lijis.

Ahbolinsch, ta pat ka wisi ziti plawas-stahdi, pagehr mitru semi. To it skaidri redsam flapja gada, kur mehš tad farkano ahbolinu it brangi diwi reisas waram plaut. Mitras meetas isdod ahbolinsch ari faufa gada brangu plauju. Lai gan pret laika-grosibahm newaram ne ko darit, tad tatschu ir un paleek neschaubami taisniba, ka seme top mitraka, ka ta til beesī ar augeem apkshakta, ka faules-stari newar zauri speestees. Bet tas ir ari fasneedsams tikai zaur ihsti stipru isfehjumumu, wismasak 30 lihdi 36 mahrz. us puhrweetas, no daschadahm ahbolina- un sahku-sortehm.

Wajaga til reis ismehginat, ja ari til weena puhrweeta, tas labums tad gan drihfi ween israhdisees.

Ja farkanais ahbolinsch pirmā waj otra gada issalst, tad taf paleek tee ziti ahbolina- un sahku-augi droschi stahwot, un istaisa aisweenu wehl beesu augu-segu. Schē Wez-Sachtē ir bastarda ahbolinsch, baltais un dseltenais ahbolinsch, ari pehž beidsamahs faltas seemas it brangi usglabajuschees.

Jaunaka laika fehj ar it labu isweizibu sahku-sehflu lihdi ar daschadahm ahbolina-sehklam jau rudeni tuhliit us rudsu-lauku, un pahrfehj farkano ahbolinu weenu paschu pawasara pahri.

Deemschehl, rudeni truhft dauds laukfaimneezibās wjadfiga fehkla; bet tahda fehshanas-wihse ir teesham laba.

Wez-Sahtē.

Sintenis.

Skolas nodata.

Zeenijams Sarischa kungs un Widsemes skolotaju-konferenzes eksreferent!

Atlauji, mihlots amata-brahl', ar Tewim par kahdu swarigu nebuhschanu muhsu Widsemes laukfokolu-buhschanā atklati drufzin patreektees, un tadeht atklati, ka lai muhsu sarunaschanos aridsan tee wihri dabutu dsirdet, kureem winu dsirdet it nepezeeschami wjadfigs. Pahr scho paschu leetu jau ari zeen. Weber-Baraidotis cand. jur. „Balt. Wehstn.“ 1873. 33. un 34. num. runajis sawā rakstā „Drufstas pahr Widsemes laukfokolu buhschanu“; bet wina wahrdi ir lihds schim azumirkklam deemschehl wehjam faziti. Ka muhsu sarunaschanahs jau tuhdalin labakus auglus atnefshs, tam til weegsprachtigi wis netizefim, bet zeret jau zeresim un gaidifim, jo zeriba un gaidifchana muhs jau daschā labā finā naw kaunā pametuse. — Tu sawā, sch. g. wis-pahrigahs Widsemes laukfokotaju sapulzes aprakstā, paschā eefahkumā, „Balt. Seml.“ 30. num., fazijis: „Ka til mas skolotaju bij fanahkufchi — ja dauds tad 90 un no Igauneem knapi 30 — pee ta buhs ta weeta mainiga, kura (Walkā) scho sapulzi jau 4 gadus no weetas notur.“ Tewim nu gan taisniba, Walka ir gan dauds Widsemes apgabalu skolotajeem, til lab Igaunās kā Latweeschās, jo wina gul us paschahm Igaunijas un Latwijās robeschahm — pa tahku; bet ko Tu man us to atbildeš, kad Tewim teikschu, ka daschi no muhsu amata-brahleem til pat garu zetu us otru wispahrigu Latw. skol. sapulzi Rihgā ar kurlpneela melnajeem jeb prasli fakot — kahjam nostajajuschi? Tu nu man pateescham atbildeš; „tad jau gan wjadsehs to zehloni, kas dauds Widsemes skolotajus no dalibas-nemshanas pee wis-pahrigahs konferenzes Walkā attur, kaut kahdā zitā swarigā nebuhschanā mellet.“ Tē nu Tewim atkal taisniba; bet kahdā? Kai nu Tewim atbild „Rigasche Zeitung“ sawā 175. num., no 1873. g., fazidama: „Daß die Verhandlungen in Walk in deutscher Sprache geführt werden, dürfte auf einer die Volkslehrer ganz Livlands umfassenden Versammlung des einzigen Mögliche sein.“ „Wahzu Rihgas awisei tē pilniga taisniba“ faka Weber-Baraidotis, cand. jur., kuresch labak grib muhsu pastaritei kalpot, nēka sawai pirmdsimuschai, „jo us sapulzes, kur Igaunu un Latweeschu skolotajeem pahr skolu wjadfibahm kopā jaspreech, tur neds Igaunu neds Latweeschu waloda newar waldit, jo Igaunis neprot latwisli un Latweedis neprot igaunifli. Tur pahrspreeschana til war notikt toni walodā, kura abu tautu skolotajeem zil nezil pasihstama. Un ta ir schini brihdi Wahzu waloda. Ja ta buhtu zita kahda waloda, tad to runatu.“ — „Bet waizafim faka W.-Baraidotis tahlak — „waj Wahzu waloda ir Igaunu un Latweeschu skolotajeem teescham tā pasihstama, ka schēe weegli, lunkani un swabadi spehji sawas domas tani issajit un zitu runas lehti saprast? Newareschu leegt, ka dauds tahdu skolotaju atronahs, kas deesgan labi prot Wahzu walodu, un ari tahdu netruhft, kas ar sawu sweschas walodās praschanu pret saweem amata-brahleem lepojahs, kuri warbuht neprot til „smalki un feini“ sawu mehli lozit; pat tahdu netruhft, kas sawu tehwa un mahtes walodu smahdedami, ari tur sweschu walodu wairak zeena pahr Latweeschu walodu, kur tautas gods ko zitu no wineem pagehr. Tomehr man nebuhs misejees, kad teizu, ka skolotaju laba dala ihsti neprot Wahzu walodās un ne mas labaki pahr mahtes walodu. Scho manu isteizeenu apleezinā par taisnu ari skolotaju mahzibas palahpeens. Leelakā skolotaju dala sawu mahzibu baudijusi til draudses-skolās un zitās semakās skolās, kur pee wisas apwahzinashanas gribeshanas til pawirshus war eepasihtees ar Wahzu walodu. No Igauneem ne mas negribu

runat. Starp teem Wahzu walodās prateju skaitis buhs wehl dauds fihfaks.

Bet ja nu wisi skolotaji deesgan pilnigi prastu Wahzu walodu, waj ari tad — mihlo Saril' — buhtu derigs, ka tee, kas mahza Latweeschu waj Igaunu walodā, kas apspreech Latwju waj Igaunu walodā farakstitas grahmataš, kas mahza Latweeschu waj Igaunu behrnus, kas dsihwo waj nu starp Latweescheem waj starp Igauneem, kas schihš waj tahs tautas behrni un dsihwi lojekti — ka tee apspreech sawu skolu wjadfibas kahdā sweschā walodā? Kas schē wehl schaubitos, to luhgtu pawajzat kahdu Wahzu, Kreewu jeb zitas tautas skolotaju, waj schis ari atron par derigu, ar saweem amata- un tautas-brahleem sweschā walodā apspreeft sawas tautas skolas-buhschanu!

„Bet — faka muhsu W.-Baraidotis tahlak — bet „metifim ari walodās un tautas godu pee malas. Teikfim: Latweescheem ne kahda dala pee tahdahm neeku leetahm, kahdās tautas gods un waloda. Labi, bet ne - aismirfifim apluhkot, waj Igaunu un Latweeschu skolotaji ari eespehji, ar weikfimi kopā apspreeft sawu skolas-buhschanu. Kas til drufzin wehrā leek starpibu starp Latweeschu un Igaunu tautahm, scho tautu daschadu dabu, garu un walodu, daschadus tikumus un eeraschas, Igaunu un Latweeschu dsihwes sawadas pufes — tas gan neleegs, ka tahdās sapulzes preechsch abu tautu skolotajeem ahtraki aiskawē skolas-buhschanas selschanu, ne ka to sekme. Tahdās kopigas skolotaju sapulzes leek til schlehrflus skolu attihstichanai un eewed jufshanas prahtōs un domās, tā ka skolu augstais mehrkis issuhd is skolotaju azim un apsinashanahs. Ne gribu leegt, ka daschreis weena tauta no otras war ko mahzitees un ka daschu tautu suhtitee par kahdu leetu war falihgtees. Tas war daschureis labus auglus nest preechsch il katras tautas. Bet sapulzēs, kur apspreech ne wis daschu tautu kopigas, bet til weenas tautas fewischlas wjadfibas, tur war til flikti un greifi spreedumi tilt spreediti, kad sweschas tautas lojekti lihds runa un lihds spreech pahr tautas fewischlahm wjadfibahm, kuras teem pawifam nepasihstamas. Kahda kopiga pahrspreeschana par skoleneem pr. peem. war tur buht, kur weenas tautas skoleni jau pehji sawas dabas gluschi isschirahs no otras tautas behrneem.

(Turmal beigums.)

Tautas-skolotajis un kahdam tam jabuht.

(Behji Franza Wiedemana preechschihmes.)

(Stat. Nr. 33. Beigums.)

2. Tautas-skolotajam jabuht ne til ween sawu maso audseknu teh wam, bet ari mah tei.

Mahte sin wislabak, kahdu ruhpestu, kahdu upuru behrnu audsinashana prafa un ais to ir minas sirds par teem wismihtlahs gahdibas pilna: Wina fargā tos no il katras likstās, rauga nowehrst breesmas, islihds winu neweikfimei, leek wehrā ar usmanibu winu wjadfibas un panesš pazeetigi winu wahjumus.

Tautas-skola ir plaschs lauks, kur skolotajis war un kur winam wajaga pee saweem audsekneem mahtes peenahkumu peepildit, kuresch pastahw it ihsti eelch behrnu kopschanas meefigā finā. Kas gan nemtos faskaitit tos daschadus gadijumus, kur il katram behrnam wajaga skolotaja palihdsibas un kopschanas? Sche janem wehrā ehdeens, guleschana, apgehrbs, dsihwolkis, kopschana wahjibās un wiss, wiss, kas fihmejahs us behrnu wewelibu, tā kā winam naw jafajuht mahtes truhkums un deenifchigās wjadfibas jastahw bes palihdsibas un zeribas. Ja skolotajam truhft ihstās sifsnibas un lihdszeetibas, ja winsch nespehji mihlet il katra behrna kā sawa, ja winsch fewi tur zeenigu, ka waretu buht behrnam ari wisas meefigās wjadfibas un grubtibās par islihdschetaju, tad winsch naw zeenigs skolotajis un waj

winsch tahds ir, waj naw, pahr to dod leezibu tuhlin tas, ka behrni winam tuwäs wajaßbäs ustizahs.

3. Tautas-skolotajam jabuht pehdigi lihds ar saweem behrneem ari pascham behrnam.

Schis behrnu prahts winam jarahda a) behrna lihgsmbä. Ußlukto ween sawus masos. Wini ir lihgsmä un preezigä garä rihtä un wakarä. Wini dshwes-baußlis ir lihgsmbä. Ja ari wini top daschuris zaur rihzibu un likumu speesti pee nopeetnibas, tad wini dßlakä nopeetniba ir til ween noslahpeti smeekli. Pee wismasafahs eekustinaschanahs spruht wini atkal watä un lihgsmbä aisdsen weegli wifu nopeetnibu. Kad nemam wehrä, tad nomanam, ka behrns beedrojahs wismihtak tur, kur rodahs lihgsmbä. Ja tu nu gribi buht scho lihgsmo firchu skolotajs, tad tew wajaga — zil ween spehjams — turetees pascham tahdä jaurä behrnischligä garä, wajaga wismasaf peespeestees, tahdam buht, lamehr usturees sawu masajo starpä.

Gan sinams, ka ir weeglak to fazit, ne lä isdarit. Daschadi kamekli war tur stahtees zelä, lä prahta aukstums waj nopeetniba, behdigi peedshwojumi, ko warbuht ir usrahwuschy tew tahdi zilweki, kuri paschi nepasist truhkuma un behdu, bet walda tawä weeta „makü,“ — neweseliba, ihgnums, nemaldibas-eedomas, waj ari skolu preekschneeku „bises“. War aß daschadeem apstahkeem buht loti, loti gruht, alash lihgsmä, jaurä garä sawu masajo widu kawetees, jo wihram, nopeetnä dshwë stahwoscham, ihsti, ja winsch ir wehl gahdneeks un tehws, naw wis debesis alash ar kollehm apfahrstias; tomehr tam prafijumam ir japaleel spehla, ka tautas-skolotajam japatur wahrds, darbds, azis, waigä lihgsmis behrna prahts. Til tahds tautas-skolotajs, kas ir lihds ar saweem behrneem behrns, warehs ar ihstu swehtibu strahdat.

Ka tas ir teesa, to wari tu patß wegli ismehginat, kad tu kahdä deenä, kur warbuht gluschi pret prahtu ir temi pahrawarejusti wahjiba, behdas waj ihgnums, pehz beigta darba sewi jautä par tahs deenas felmehm, tad redseti, kahdas ween winas ir pret tahm, kas isauga tad, kad strahdaji jaurä garä. Tapehz wehl reis: tautas-skolotajs nedrihtst buht ne kahds bubulis! — Tomehr ar to naw nebuht fazits, ka winam wajaga weenumehr rahdit smaidoschas fejas. Tam jautram behrna prahtam ir awots firdi un firdi wajaga ari skolotajam scha prahta nest — tas lai ir wina rakstura pamats.

Tahlak skolotajam jarahda schis behrna prahts b) behrna preeku atkausehanä un lihdsjuschana.

Scho prahtu war skolotajs mahzitees no pascheem behrneem. Winsch wiswairak parahdahs preeka fazuschana par gluschi neezigahm leetahm. Schë nu winam wajag speht nogremdetees behrnu eeskalds un preezatees lihds ar teem. Behrneem ir leels preeks, kad rihtä peezehluschees atrod dihkus un pelkus aßfaluschus, ka war pa wirsu eet un laistees. Nebuhtu ne mas nepareisi, ka schahdds brihschds patß skolotajs, ne til ween lihds preezatos, bet ari atkautu ilgaku laiku schim preekam kalpot, lamehr zil ne zil atteefahs, jo zitadi wini nespehj nebuht sawa prahta no scha jauluma atrahsit un pee mahzischanaßs faistit, lamehr wehl naw deesgan wina baudijuschy. Tahlak ir loti wehlejams, ka skolotajs sagadä un pasludinä behrneem pa reisahm negaiditus preekus waj watas-brihschus.

Behrns preezajahs loti par sawahm felmehm lasischana, rakstischana, rehlinaschana u. t. t. Aplam, ja tu nepreezajees lihds ar wini. Behrns nefs tew warbuht ar preeku pilnu feju jaunnu gramatu, lai usrahsti wahrdu, waj kahdu zitu leetu, ko tehws tam atwedis is pilsehtas. Schë tew wajaga pee wina laimes nemt dalibas.

Masajee skolas-audseini atnem preezigi wehßinu, kad par Isala upureschana, stahstot, peepeschi sauz bals: „Nepreezezi sawas rolas pee ta pußcha!“ Tad tew wajaga list manit, ka tu preezajees lihds ar wineem par Deemu schelastibu, kura nelahwa tä nabaga pußcha upuret. Brihscham warbuht kahds bagatu wezaku behrns nefs tew pawasara gresnu puku-puschki

no mahjas. bet daschs sehrdeenitis, kuzam naw neds puku darfa neds naudas, ko pukës pirkt, nahkdams nopluhz preeksch tewis kahdu saujinu besdeligu aztinu, tad schahs weenlahrschahs pukites sanemi ar tahdu paschu preeku uu laipnibu, lä to gresno puschki.

Teem masajee newajaga dauds pee wini preeka, jo wini nopeetnims un behdas ir til lä ehna, kuru nodsen if katris saules stars. Schini sinä tew wajaga pa wisam wineem lihdsigi domat un just. Tew wajaga ar wineem ne til ween preezatees, bet ari winus ihsti radinat us tahdu masu jauku preeku-mihleschana.

Schis behrnu prahts ir skolotajam jarahda pehdigi c) behrnischligä mihlestiba.

Tautas-skolas suhtamee behrni atrodahs pa leelakai datatds gaddß, kur wini gan drihs no if katra sweschineela baidahs, bet schi bailiba wineem pasuht tuhlin, lihds ko sweschais rahdahs laipnis un mihligs. Ne reti pahwehrschaßs jau pehz mas minutehm schi bailiba par pekeribu un mihlestibu, jo behrna-raksturu pamata-sihme ir pekeribu un mihlestiba. Gan drihs wisi skolä atwestee behrni baidahs ari no skolotaja, ihsti ja wineem jau no mahjas ir eerahdita skola par sodu-weetu un skolotajs war fogi, lä wehl aplam dauds wezaku to dara. Schi ne-ustizibu suhd brihscham tai paschä deenä un winas weeta stahjahs palahwiba un ustiziba un warbuht jau otra waj trejchä deenä israhdahs tihri skaidri, ka behrni no sawa skolotaja ne til ween nebaidahs, bet wini ari mihle un to panahks if katris skolotajs, kursch patß sawus majajos audsekus mihleßs, jo behrns dibinajahs un pastahw til ween mihlestiba: mihlestibas rokäs ir winsch isaukletß un tahs ir winam atkal ne-atlihdßinajami mihtak, tapehz tad par behrnu war teikt, ka winam wajaga mihlet un tapit mihletam.

Un behrni rahda ari sawds darbds nemanot un pateesti, ka mihlestiba ir wini dshwiba, lamehr wehl wini firdis naw eepoteta labrtas waj naudas lepnißa. No dabas wini neleek nekahdas schkirshanas stary bagatu un nabagu, augstu un semu, skaisu un nejauku. Daudskahrt teef firds aßlahrta redset, zil lihdszeetigi wini pret kahdu wahjigu beedru isturahs. Un ja ari ischauhahs kahdreiß wini starpä schkelschana un eenais ar „bauß“ un „bahz,“ tad tomehr ta dufmu leesma noslahpst atkal drihs un til pat spehji, lä tas kursch bij iszehlees, top meers flehgts, kura wairs atreeschanaßs domas un bailes netrauzë.

Zil daudskahrt netop redseti, ka wini dala sawas maises garofinas ar teem, kureem ehdmahas peetruhjis un daschu brihdi, kad kahdam masakam wajaga palihdsibas, lauschahs ziti par zitu, gribedami if katris buht pirmahs, un zil palihdsigi wini ir, kad daschs newar gramata wajadßigahs lapas usschirt u. t. t. Gan sinams, ka rodahs ari samaitati raksturi, bet tee tad ir pee scheem pirmajee nogludinajami un sprodrinajami.

Swehtiba tahdeem skolotajee un wini maseem skolojameem, kuri ir no tahdas beswiltigas, drihs peedodoschas un aßmirstoschas mihlestibas saßilditi! Ja ta aplaßta mußsu firdis, tad mums netruhks ari tahs wajadßigahs pazeetibas. Man schkeet, ka nebuhs pahreji teiktß, ja saku, ka stary wiseem skolotajee — warbuht ari stary wiseem zilwekeem — wajaga tautas skolotajam wiswairak pazeetibas.

Ja tu, jauno darba-beedri, nomani, ka tewim winas wehl truhkst, tad zihtees to eemantot. Bet ja tew pehz kahda laika skaidri israhditos, ka tew ne mas naw spehjams schahs pazeetibas panahkt tahdä wairumä, lä to prafa tawß masajo isglichtschanas darbß, tad tewim ir dodams tas padoms, atpestit sewi un winus no scha launuma un stahtees zira klafë.

Kaudsites Matihßs.

Sinas.

No Wentspils. Kahdas wertes no Wentspils atrada mahju laudis zetmalā nostu zilweku. Dewa sinu pagasta wezafam; bet kamehr tas wehl nebija atmahzīs, tad nostais jau atdsihwojāhs un eespehja fawas breefmas isstahstīt. Tas stahstija, ka esot schenkers is Wentspils un jau fen wehlejees kahdu frogu us renti nemt. Wakar tam peenahzīs kahds pasihstams Schihdinsch, kas ar prezi apkahrt brauzot un winam stahstijis, ka tam sinams frogs, kas tagad esot dabujams. Schihds wiāu usmudinajis tam lihds braukt un notaisit, saprotams, ka tas peeminejis, lai ne-aismirstot rokas naudu-lihds nemt. Schenkers us to bijis gataws un Schihds tad wehl usajzinajis, lai schenkers eepreeksch kahjam us zelu dodotees un tur Schihdu sagaiditu, jo tam wehl daschas prezes esot eepehrmas. Norunata weeta ari tee abi teescham atkal satikuschees. Schenkers eekahpis ratos un abi, ne pee weena froga nepeeturedami, braukuschi lehni us preekschu. Schihdelis turejis groschus rolas, usajzinajis schenkeri, lai tas pasnauscht; wehlsch schenkeram buhscht jabrauz un tad schis fnaudischt. Schenkers bijis meerā ar to un atlaidees garschlauku, teescham ari sahjis fnaust, klusa nakts bijuse wienotat. Te us reis schenkeram galwa sahlt ruhlt un duhlt un tam islizees, it ka kahds schahweens buhtu walam sprahstis un tas teescham ari dsirdejis schahweenu gluschi pee sawahm ausim walam sprahstot. Winsch nesina, ka no rateem lauka tizis, til tad pee atmanas uahzīs, kad Schihds ar pistoli tam par galwu jirtis. Nu schenkerim laimejees pistoli Schihdam israut un kartupelu lauka eesweest. Tad Schihds nowilzīs few sahbaķu un sahjis ar to schenkeram galwu un gihmi welet. Sawas nahwes breefmas wisus speklus fanemdams, pahrahwis sahbaķu, bet nu ari spehfi tam sahkluschi sust. Par laimi Schihda sirgs sahjis us preekschu eet, kam Schihds pakal skrehjis. Schenkers eerahpojīs pa starpam kartupelōs un pa teem tizis pee grahwa, pa kura pee kahda tiltina nahzīs un apalsch ta apsehpees. Schihds sirgu panahzīs, brauzis atpakal un nu schenkeri kahdu stundas laiku meklejis, kamehr isdsirdejis laudis brauzam. Schihds tad sehdees ratos un dewees projam; schenkers ne-eespehjis braujejus palihgā faukt un apgihbis, nesina zil ilgi apalsch tiltina gulejis. Kad pee apsinas nahzīs, tad schenkers rahpees gar zetmalu us preekschu, kamehr atkal apgihbis, kur tad to laudis atraduschi. Kartupelōs tila Schihda pistole un sahbaķi atrasti. Pirmāis schahweens schenkeram gihmi trahpijis, otrs ir garam gahjis; schenkeram gihmis bes tam wehl ar pistoli un ar sahbaķu gauscham sadausits. Zere tatschu schenkeri pee dsihwibas usturet. Schihds, jauns sehns, jau atronahs teefas rotā.

No Widrischeem (Lehdurgas dr). „Mahj. weef.“ raksta: 23. julijā sch. g. tē plosijahs deenwidus wakara-wehjsch un pahrweda tumschus mahkonus ar breefmitu pehrkonu. Kahds sibena me-teens, wairak straumes dalijees, pagaftskolu pahrkahja. Tahlak gar skursteni skolotaja W. Undermann k. gultama-kambari eespehra, kur weens stars apalsch gultas trijās weetas grihdu isplehsta, tad zaur krahfni ar weenu otru no augschas nahkdama stara trihs pehdas atstatu zauri dewees. Dirā pusē, atkal tahdā paschā tahlumā, isfrehjis saweenodamees, kur, klahsbuhdama durwis faskalidams, otrā istabā zaur grihdu laikam semē issudis. Tanī paschā gultā, apalsch kuras no sibena grihda isplehsta, bij skolotaja 7 gadus weza meitina gulejuse un palikuse ne-eewainota. Otrā pusē pee krahfnes skolotaja dehl stahwejis tai trihs pehdas platā starpā, kur sibena straumes saweenojuschahs; no garam eedamam straumehm winsch gan bij aismemts, tā ka winam us grihdas pakrituscham un runat newaredamam kahjas un wehders sili atradahs; tatschu pehz stundas laika winsch pats pilnigi atwesetojahs. Skolotaja seewa un kahda weedshwotaja, abas tai preekschistabā buhdamas, kur bal-kona stabs tila faskalidits, ari bij aismemtas, no kuram pirmā galwas sahpes sajusdama, bij awduluse un otru wairak minutes bes atmanas pakrituse atradahs. Abas pilnigi atwesetojahs.

No schā, ka ari no ziteem tahdeem atgadijumeem ir redsams, ka sibens wiswairak krahfnis lihds skurstenem eesper un tadeht naw labi, kad pehrkona laikā tahdu weetu ismeklejahs.

No Igaunijas. (is „Gest. postm.“) Kahds wihrs Igaunijā bijis 25 gadus kahdā muischā par darbeneeku un wehlschi trihs deenas par muischas kaleju, kurā laikā tas weenas kareetes ratus apkalis. Pehz tam dsimtškungis atlaidis to no sawa deenesta un dewis tam masu semneka mahju us renti. Tad neskolots un ne-iglightots wihrs — wina wahrds naw peemineis — sahjis maschines buhwet un istaisjis pirms sawā muischā: kulamo- un wehtijamo-maschini. Nu winsch sahjis noveetni ar maschinu buhweschanu strahdat. Pa wisam winsch esot istaisjis 48 wehtijamas, un 28 kulamas-maschines un wehl dauds zitas, sehjamas-maschines, dezimal-swarus, kareetes, ratus u. t. pr. Wihi wina darbi esot til lehti, ka tee maksajot tilai pusē tildauds, zil fabrikōs taisitas leetas. Minetas awises redalzijs pahmet schis sinas fuhitajam, ka tas ne-esot par scho eewehrojāmu meisteru plaschali rakstijis un usajzinā meisteru, lai fuhita kahdas no sawahm leetahm nahkamā mehnesi us Lehrpatas istahdi, zaur ko wina darbi un wahrds tikscht pasihstami. — Sahmu salas mahju-lopū un semkopibas-rihku istahde, kas pagahjuschā mehnesi tapa notureta, isdewusehs brangi. Ihpaschi lopu bijis pa pilnam sawests, kuru starpā daschi bijuschis ursteizami un starp teem atkal daschi no maseem semkopjeem. Istahde bijis ari kahds auns ar ischetri rageem. Istahdes apmekletaju bijis tildauds, ka komiteja warejuse pilnā meerā buht. Pa wisam tapuschas 41 goda-algas isdalitas: weens selta-medalis, 11 sudraba-medali un 29 usflaweschanas raksti. No maseem semkopjeem esot 4 goda-algas dabujuschis. — Lehrpatas Igaunu semkopju beedriba isrihkscht — ka jau reis tila peemineis — mahju-lopū istahdi. Pee schis istahdes isrihkschanas esot minetai beedribai ihpaschi palihdsejuschis: D. Zastrow'a, M. Witt'a un G. Rosenplanzer'a k. Ihpaschi pirmāis esot isgahdajis, ka luhgchanas-rakstis tapis zaur brugu-teefu pee gubernatora kunga aisschittis, kursch labprahdigi atwehlejis istahdi isrihkscht. Nu isrihkschtaji (weemin. beedriba) usajzinā semkopjus pee pirmahs Igaunu paschu istahdes dsihwu dalibu nemt. Istahde notischt pee Otepea bainijas 19. un 20. semteperē. Goda-algu spreedeji, kuru starpā buhscht ari daschi eewehrojāmi Igaunu rakstneeki buht, buhscht ruhpiji istahditōs lopus wehrtet un algas spreest. Par leelgruntneeku (muischneeku) lopeem buhscht tilai usflaweschanas-rakstus dot. Goda-algas buhscht buht: sudraba un bronksa medali, diwsirgu arkti, sweesta taisamas-maschines un usteilshanas-raksti. Pirmahs goda-algas buhscht sudraba-medali jeb us istahditaja wehleschanos diwsirgu arkti; otrahs — sweesta-taisamas-maschines pehz jaunakā atraduma; treschahs — usflaweschanas-raksti. Medali un usflaweschanas-raksti buhscht buht no Lehrpatas ekonomijas sozietetas beedribas. Tee usflaweschanas raksti, ko par istahditeem muischneeku lopeem spreedischt, warot gan pirmahs goda-algas wehrtibā buht, bet to nebuhscht zitadi isfchirt, ka tilai ar pateizibu. Ari wisadus Igaunijas semkopibas-raschojumus warot us istahdi west, bet kahdas goda-algas par teem isdalischt, tawischt wehl us preekschdeenam nospreests. Lappas Mahrtinsch.

Atbildes.

„Kahdai Zelgawneezei.“ Ar pateizibu fanehmahm un drihsumā isleestasm. Bet tadeht Zuhš flehpjatees un ne-usdodat sawu adresh? Wehs domajam, ka Zuhfu raksti Zums tiloi godu dara.

Ih. B. k. Pateidamees fanehmahm un isleestasm.

Sludinajumi.

Augsti grabdigu Estramaduras- un Anglijas superfosfatus

un ari
ihstenu Leopoldshales kainitu
uf lehgara tura

C. Höpker's,
Zelgawā.

Swehtku programa

preeksch
brihwestibas swehtkeem,
Zelgawa 29. augustā.

1. Kas uf swehtkeem nahkusch, kapulzefees Schirtenhöfera dabrsā.
2. Swehtki eefahlfrees pulstien 1. pehz pusdeenās dabrsā ar swehtku uvertihri un runu. Dabrsā bubs mustla, dseedafchana un wakarā flunstigas ugunitis.
3. Goda maltite eefahlfrees pulstien tšhetrōs. Kas pee tabs wehlahs dalibu uemt, tam japeeteizahs lihdi 28. augustam pee G. Mathera f.
4. Pulstien 6. fahlfrees teatris ar prologu no Wolfa Alunana lunga un ar dšhwofchu bibdi. "Izrahdihs jauno flatu-lugu ar dseedafchana „Preziosa.“
5. Wakarā bubs Schirtenhöfera dabrsā flunstigas ugunitis un sablē balē. —

Wihzeema

brandwihna, sčehlkina un likeera fabrikas
dsehreeni

teel **Waska**, Wizeema stopu-bodē (Ešoru frogā) un **Walmeerā**, stopu-bodē pee P. Bassod (Grafsmann f. namā), par fabrikas zenahm pahrdotti. 3

Pee gaidamaš premiju- biletu wilkšanaš no I. un II. aistleenejuma usnemahš

apdroščinaščanu

pret

islofesčanas flahdi (Amortisation)

M. S. Stern & dehlz.

Zelgawā. 3

Latwiski sibmoli

istabam par glihtumu, kas dabujami **G. J. G. Kapteina** grabmatu-pahrdotawā, Cefsch-Ņihgas leelajā Kaleju-eelā Nr. 4.

- 1) Rubsu Augis Rungs un Keisars . . . 10 kap.
- 2) Pirmo wispahrigo Latwešču dseedafchanaš- swehtku peemina. Ribgā 28. juniajā 1873. 50 "
- 3) Par Jura Alunana (+) „Ne wis flinkojot un puhštot“ (gltiwoti) tšhetrijadi ā 20, 40, 80, 120 "
- 4) Andrejs Spahgīs † . . . 50 "
- 5) Jureis Keisens † . . . 30 "
- 6) Kr. Woldemars . . . 50 "
- 7) Kaspar Beesbardis . . . 50 "
- 8) Mahju swehtiba (gltiwots). . . 30 "
- 6) Greenlandeščha Rajarnaka atgreesčhana zaur misionaru Jahn Bekk 2. juniajā 1738 (ar is- flaidrodamu drukatu lapinu klah) gltww. . . 10 "
- 10) Bafnizās klints (gltiwots). . . 10 "
- 11) Rubšwa jekšč. . . 6 "
- 12) Debešs - rullis. . . 10 "

No zensures atwehleš. Ribgā, 25. augustā 1876.

Breefšch Kursemes.

Zeenijamai publikai, ihpaschi lauzeneekem, daru sinamu, ka es no lopmana Höpkerā funga atščkirdamees tagad esmu

eetaifijis pats sawu bodi

Zelgawā, pee tirguš-platšcha, blakus Goerķ funga apteekim.

Peeminedams, ka es šhini jaun-eetaifitā andeles-weetā tureschu wifas lauzeneekem jo waja- dšigas prezes, ka fahli, silkes, superfosfatu, daschadas linu un kotwilnu-dšijas, zafuru, kafeju, tehju u. t. j. pr. es apsolos ruhpetees par labu prezi, laiwigu un lahrtigu apdeene- šchanu un zeru, ka ne ween mani wezee andeles draugi un pasihstami, bet ari ziti lauzeneeki man fawas ustizibas ne-atraus, bet turpreti manu prezi lahprabt pirkdami, jauno andeles eetaifi- weizinahš. 1

Kahrlis Heilsbergis

Pirma godamaksa.

Pirma godamaksa.

Darba-weetas aischschana.

Zaur šcho padewigi sinamu daru, ka es sawu darba-weetu no Pils-eelas uf Katolu- eelu Nr 22, sudrabkaleja Dannenberg f. namu, esmu aischschis. Es apnemos jaunus pulstienus taišt, slikti strahdatūs pulstienus pahrtaišt, tā ari wiswifadas fataifi- šchanas uf wislabako un par lehtahm zenahm gatawot. 3

Zelgawā.

G. Merz.

Zeenijamai publikai daru sinamu,

ka es sawus lihdi šchim wastahwoščas dsehreenu-pahrdotawas (wihnušus) pawairodams, esmu

wehl weenu jaunu wihnuši

eetaifijis Zelgawā, pee Annas wahrteem, Müllerā funga (fenal Goldberga f.) namā Nr 49, kurā pee labas apdeeneschanas un lahrtibas pahrdodu wifadas sortes finalku brandwihnu, likeeru un spirtu, dasch' daschadus labus wihnus un porteru, tā tā ari seltera- un soda- uhdenus un limonades is sawa pascha fabrika.

Kahrl Siller,
desilants.

Labu soda- un seltera-uhdeni,

tā tā ari

wifadas limonades

war dabut

G. Sillera fšunstigu uhdenu fabrikā

Zelgawā.

Veel-Behrses Lambertu-tirgš

tifs šhogad preekschā stabwoščn Šchthdu- swehtku deht žetortdeen, tai 23. septembri notureš. 2

Wuisčas walde.

Atkal pahreisojis, esmu tagad sawā dšh- wolki, Katolu-eelā Nr. 48, il deenas — preeksch pusdeenās no pulst. 8 lihdi 10 un pehz pusdeenās no pulstien 3 lihdi 5, runa- jams.

Augustā 1876.

Dr. L. Cohn.

Weena jauna Manfahrta- rofas - kulama - maschine

kura no pebrnas Zelgawas istahdes Wez-Sahle uf ispro- wesčhanu nodota un par toli derigu atrašta, ir tagad te pat Wez-Sahle par 70 rubl. f. pahrdodama.

Drukats pee J. W. Steffenhagena un debla.